

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИН БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫ ДЕПУТАТТАРЫНЫ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1951
апрель
4
среда
№ 67 (2241)
ӨРТЭЭ 20 КӨП.

Бо хунгү солунда:

ССР Эвилелиниң Күрүнең Академиктиг Улуг театрының 175 чыл болганының байырлалының дугайында (1 арын).
А Орловский.—Совет Тываның индустриязының эгези (1 арын).
Область Сөвединиң ийи дугаар сессиясы; 1950 чылда область бюджетиниң күсөлдөзүнүн болгаш 1951 чылда бюджетти бөдөлгө дугайында (2 арын).
Коммунизм болгаш шаңын (3 арын).

Олар шүтүмчүл турарлар; редакцияга чагаалар (3 арын).
Улус демократиязының чурттарында (4 арын).
Дөрт күрүнелерниң даштыкы херектер министрлериниң оралакчыларының баштайгы чөвүлел хуралы (4 арын).
Германияны катап боо-чөпсөлдөзүнүгө удур Европаның ажилчыларынның конференциясы (4 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).

НИИТИНИҢ МАЛ АЖЫЛЫНЧЕ КИЧЭЭНГЕЙ САЛЫР

Бистин чуртта колхозчу тургузуу социалисттик көдээ ажил-агыйның эң чугула адыры—ниитиниң мал ажылынын дүрген өздүдөзүнүн бүгү байдалдарын тургустан. Ниитиниң мал ажылынын херөөн шын чорудуу тургаш, канчаарда аажок улуг чедиишкисинери чөвүлел аш болурун мурнакчы колхозтар херек кырынга көргүскөн.

Ниитиниң мал ажылын хөгжүдериниң үш чыл планының дугайында бодунуң доктаалыга партия болгаш чазак колхозтарның чагай байдалын моон ынай улам өстүреринге дузалап болур болгаш чонун этке, сутке, үске болгаш сүт продуктуларына өзүп турар херектелин, ол ышкаш чик үлетпүрүн дук, элгы-кыш болгаш малының өске-даа продуктуларына өзүп турар херектелин хандырар болур колхозтарда болгаш совхозтарда ниитиниң продуктулуг мал ажылының шаң ыңдыг көдүрүшкүнүн эң кыска хуусаада хандырып чугула деп сорулганы салган. Ниитиниң мал ажылын бүгү тала-биле көдүрери болза, көдээ ажил-агыйның хөгжүдөзүндө партияның болгаш күрүнениң төп сорулгасы кылдыр доктаалда айтып турар.

Үш чыл планы-биле телевидитиниң ниитиниң мал ажылын көдүрериниң программасы болза, партияның болгаш чазактын шийтпирлерин амчыралга ботландыр дөшт демиселче көдөзүн миллион-миллион ажил-ишчилерин сорук кирген. Үш чыл планын долдур болгаш аажыр күсөдир дөшт чурттуң бүгү районнарында социалисттик чарыш калбарган. Чарышка үндөзүлгөзү ниитиниң мал ажылын хөгжүдериниң улуг чедиишкисинерин колхозтар чөвүлел алган. Мыйыктык бода малдың, койнун, өшкүнүн, чыгынын, хаваның баш саны өскөн. Бистин область колхозтары чыгы мал ажылынын талазы-биле 1950 чылдың планын 119,9 хуу, оң иштинден кудуннар алтырының планын 131,8 хуу күсүткөн.

Бир эвес чер-чериниң партия, совет болгаш көдээ ажил-агый органныр мал ажылының херөөн хүн-бүрү чорудуп, колхоз бүрүзүнүң ажылыны кирип, районнарын, колхозтарын, совхозтарын болгаш фермаларын мурнууда турар айтырылганы дүрген болгаш ханы бидилдин-биле шийтпирлөөн болза, колхозтарның совхозтарның мал ажылының талазы-биле чедиишкисинери оонда артык болур ийик.

Ындыг турбуза, чамдык районнарын партия болгаш совет ажилдакчылары чөвүлел алдыгач чедиишкисинерге оожургап, мал ажылыга боттарының кичээниң зошкандык, үш чыл планын күсөдир болгаш аажыр күсөдир демиселче массаны багай организаастааннар.

Областың көдээ ажил-агый өргөдөли (эш Цеменю), совхозтар трестизи (эш Софьян) мал ажылын хөгжүдериниң херөөн негедер чөптөс удуртуп, мал чедиишкисиниң бижыг суурун тургузары болгаш мал канкааларын тударының талазы-биле чөгүрү хемчеглерин албайн, мал кыштагладышкынын багай организаастаан. Тес-Хем, Бай-Тайга, Өвүр, Эрин болгаш өске-даа районнарда малдың кыштагладышкынын багай организаастап, малдың ажаалгазын, хайгааралын, чедиишкисин багай организаастааны-биле улуг-даа, биче-даа малдар юга-радарга таварыш турар. Ол ышкаш совхозтарда, малдың «Өөк», «Элегес» совхозтарда малдың кышы ажаалгазын база-ла чөгөчиг чөптөс чоруп турар.

Устүдө айтыкч районнарын партия, совет болгаш көдээ ажил-агый органныр ниитиниң мал ажылын хөгжүдериниң херөөн ээ-харыска чок чорудуп, ала-чагарлаашкына киргизин-биле мал кыштагладыр ажил багай эртип турар. Колхозтарда болгаш совхозтарда ниитиниң мал ажылын көдүрерин партия, совет ажилдакчылары холга тудуп ап, малдың ажаалгазында, чедиишкисинде болгаш олардынышка-нында четпестерни шийтпирлиг узуунар. Амгы үеде сонгаарлады болбас сорулга болза, 1951 чылда мал ажылын хөгжүдериниң күрүнө планын чугаа чокка күсөдир-биле малдың чыкы ажаалгазын, хайгааралын экиндиле, оң баш

санын бүрүн камгалаарының шыңгыы хемчеглерин алыры болур. Апрель ай—малдарның эңне массалыг төрүүр айы болур. Мал ажылының хөгжүдериниң талазы-биле оналгаларын күсөдириниң эң чугула негедези болза, малдың чаш төлүн чидиргич чокка камгалап алмырыңче кол кичээниң салыры болур. Көдээ ажил-агый ажилдакчыларының мурнууда эң харыскалгалыг үе—мал кыштагладышкынын чедиишкисиниң-биле доозуп, малдарын ышкы туруш байдалдан, азыралдан чыкы оларларга чоругу шын шилчидери болур. Биче-ле организааста чок чорук мал ажылына улуг югааралды чедиргич болур. Малдың чидиргилерин баш удур болдурбазы-биле ферма бүрүзүгө кыштагладышкынын чедиишкисиниң шийтпирлөөриниң хемчеглерин дарый алыр херек. Колхоз бүрүзүнде мал ажылының байдалын хынап көөрү болгаш бар турар мал чедиишкисиниң хурлавынын шын ажилдагы партия болгаш совет организаастаан, көдээ ажил-агый органнырлардан, оң тускай эртемчилеринден негетинер, Зоотехниктер болгаш мал эмчилери бо харыскалгалыг үеде колхоз бүрүзүгө эреней эвес, малап боттуг дузаламчыны үргүлчү чедирер ужурут.

Мал кыштагладышкынын чедиишкисиниң дооспушаан, 1951 чылда ниитиниң мал ажылына эки чөм суурун тургузары бодаар херек. Ол болза, мал чөми болур сисенериниң, корнепоздотарын, силос культуруларының тарылгазының планын күсөдирин, ховуларның, ынаарларның болгаш оларларның шынарын экиндилерин, база сисен кезиндезинге эки белеткенирин чугаалап турар. Бо айтырылганы бистин районнарын, эсе, колхозтарыны, совхозтарыны ырактала чадыр күсөдир турар. Мал чөмнери болур сисенер тарылгазын 1950 чылда колхозтар, совхозтар күсөткөн, оң түңнелинде малдың массалыг төрүүшкүнүнүң үезинде эки шынарлыг чөмөр ховартап турар.

Социалисттик тургузуунуң кандыг-даа урестогуна, ылангыч мал ажылынын херөөн чедиишкисиниң шийтпирлөөринге аажырлар улуг ролдыг. Колхозтарда ниитиниң мал ажылының алдарлыг мастерлери хүн-бүрүде өзүп турар. Оларнын дүрүдүлгөларин бүгү малчынарга таралды негедер чөптөс чугула. Күш-ажылдың мурнакчы аргаларын фермаларга негедер чөптөс, колхозчу каадырларның квалификациязын бедир партия организаастаанының мал фермаларына, бригадаларга политиктиг ажилды чорудуп билгиринден хамаарың.

Мал кыштагладышкынын организаастаанында четпестерни доп-доран узууларының шыңгыы хемчеглерин алдышаан, кол кичээниң улуг малдарның баш санын болгаш оң чаш төлүн бүрүн камгалап алмырыңче салыры эржежок чугула. Ол сорулга-биле мал ажылынын фермаларына малдың ажаалгазын экиндилер-биле аңаа колхозчуларын немей кириер, фермаларга дүңхүнүң дежурнайын тургузар, артык мал чөмнерин камнап чарыгдар болгаш малга чөми эки болбазыратыш бээр.

Колхозтарның, совхозтарның ниити мал ажылын өстүрериниң планын чедиишкисиниң күсөдириниң бүгү-ле чугула чүүдөдери болгаш партия, совет чазак биске хандырар берге. Ынчаңгаш, ол планын күсөдир-биле баар эрге-даа, барымдаа-даа бисте чок—деп чөвүн малчынар билеп алыры чугула.

Мал ажылын хөгжүдериниң харыскалгалыг сорулгаларын күсөдиринге бүгү колхозчуларын, совхозтар, МТС-тер ажилдакчыларының күжүн чер-чериниң партия организаастааны мобилизаастаар ужурут.

Мал кыштагладышкынын үлөгөдир доозары, мал чаш төлүн бүрүн камгалап алмырыңче, мал чөми сисенер тарылгазын күсөдир, малдың чөм суурун тургузары—ниитиниң мал ажылынын чаш көдүрүшкүнүн болгаш социалисттик көдээ ажил-агыйның оон ынай чөптөс чедиишкисинге канчаар-даа аажок улуг ужурут-дузалагы.

Гидромеханизаторлар май мурнунун күш-ажылчы ээлчөөнде

ЦИМЛЯНСКАЯ. Волга-Доннун каналының тудуужулары Май 1-ниң байырлалына чедиишкисиниң ужураңыр дөшт чарыш турарлар.

Цимлянскиниң гидроузелинде бетон-биле суг моондактар ажил шалыңын чоруп турар. Эш Фокотун удуртуп турары 6 участкар өөлүгү хүнерде боттарының оналдаанын ийи катап аажыр күсөдир турар. Бетон кылдыр завод продукция бүдүрүп үндүрерин ийи татап улгалтырган.

Черин ханымыңде демир өргөнер-кадар ажил дүрген темпалыг чоруп турар. Черин ханымыңде сырый шаактап кирген хей метр узун дүртүгү демир адагаштар сугаң ағышкынын

дуй моондактан турар күштүг ханалар кылдыр тургустунуп турар. Шаң ыңдыг демир ханалар суг моондааның идегелди камгаланышкынын болур.

Суг моондакташкынын тудуушкунунда механизаторлар ында доунар сордурар улуг күштүг ийи механизаторларын тургустан. Суг моондааның оң талазында участкар шаң ыңдыг беш агрегаттар ажилдап турар. Доунар сордурар № 303 болгаш 304 агрегаттар ажилдын бүдүрүшкүнүн барык 50 хуу улгалтырып турар. Цимлянскиниң гидро-механизаторлары май мурнунун күш-ажылчы ээлчөөнүң чүгө баштайгы хүнеринде бестин 200 мкг аажыр кубометр доурактар узуу дөңкө.

ССР Эвилелиниң Күрүнең Академиктиг Улуг театрының 175 чыл болганының байырлалының дугайында

1951 чылдың март 28-те ССР Эвилелиниң Күрүнең Академиктиг Улуг театрының тургустунган хүнүндө бээр 175 чыл болган.

Орус болгаш совет музыка-театр культуразының хөгжүдөзүнө оң алдарлыг бараан болганыңче кичээниң салышаан, ССР Эвилелиниң Күрүнең Академиктиг Улуг театрының 175 чыл болганының байырлалын эртериниң талазы-биле Бүгү-эвилел комитетин моон адаанда составна тургузарын ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлели бадыйла: эштер А. И. Анисимов (даргазы), Г. В. Александров, Д. Я. Андугладзе, Байсентова Кумай, В. В. Барова, А. В. Богатырев, Воль-Воль-Мамедов, Н. Ф. Гаврилов, Е. В. Гельцер, Р. М. Глиер, Н. С. Голованов, Н. Н. Горьянов, В. А. Давыдов, А. В. Давидов, Б. Д. Дварюнас, Иван-Лавровский Л. М., Э. А. Капп, М. И. Кедров, В. С. Кружков, О. В. Лепешинская, М. И. Литвиненко-Волгемут, Н. А. Михайлов, А. М. Молдыбаев, Пасырова Хамаа, А. Н. Несмеянов, Г. Н. Орлов, А. В. Оссовский, Э. Я. Папуля, И. С. Потаржинский, Н. В. Попова, А. В. Савишников, А. В. Соло-

вников, А. К. Тарасова, А. Р. Томский, Г. С. Уланова, А. А. Фадеев, Ю. Ф. Файер, Ф. Ф. Федоровский, Т. Н. Хренников, М. И. Царев, М. Э. Чинаурели, Ю. А. Шапорин, Г. М. Шорин, Д. П. Шостакович, М. А. Яснов. ССРЭ-ниң ажилчы чонунуң ортузунга ССР Эвилелиниң Күрүнең Академиктиг Улуг театрының ажил-чорудулгазының ужурут-дузанын негедериниң талазы-биле, а ол ышкаш чо чылдың май айда ССР Эвилелиниң Күрүнең Академиктиг улуг театрының байырлалын белеткериңиң болгаш эртериниң дугайында ажилдарының планын Бүгү Эвилел комитетке кылдып тургустан.

Байырлал-биле холбаштыр, театрларга, клубтарга бүдүрүлгелерге болгаш албан черлеринге совет культуразының хөгжүдөзүнө ССР Эвилелиниң Күрүнең Академиктиг Улуг театрының ужурут-дузанын дугайында илеткелдерин болгаш лекцияларын чорудуп турар. Ол ышкаш Улуг театрының мастерлериниң ажилчылар-биле, албан хаагычтар-биле, колхозчулар болгаш студенттер биле чогадыкчы ужура-жышкынарын организаастап турар. (СЭТА).

Улуг тудуушкунунун хүнү

ТАХИА-ТАШ. Аму-Дарьяда улуг тудуушкунуң судалы хүн тудуу-на дымзыг кон турар.

...Ында эртенги даң хаязы тракторлар болгаш автомобильдер моторларының дааш шимээни-биле эгелээр, Кара-Кумун болгаш Туркменинаның чок бүрү кыдыгыларынче орук угулаан сүмөттүр агаарже көдүрүп үнүп тургулар. Улуг тудуушкунун хүн бүрүзү ында сонугуранчыг болгаш сорук кириңчиг. Ол тудуушкунун Кол инженер Ф. И. Игнатова Тахиа-Ташта бир ажил хүнүңүң эртен байдалының дугайында бизнес рапортта мынча деп чугаалап турар:

«Ажилчын суурда тургузуп турар ыш болбазырадып кылдыр комбина-тын ийи дугаар пилорамазының ажаалга дежээр бетон салышкынын дооскан, дөрт чурталга бажынарын ажилда кырген, социалисттик хөорайын планнашкынын кылдып дооскан. Бо болза, Органын Азияның школаларыг, поликлиникаларын, хей чурталга бажынарыг, суг станцияларын, парктарын чаа хөорайларын бирээни болур. Улетпүр шөлүнде солун чөвөлөр

ковей. Ыш, даш, бетон болгаш демир херекселдер сөөктөн автомашиналар үзүз соксаал чок шуужуп көзп-ле турар.

Тууыбу заводунуң орун салып дооскан. Инженер Иван Больчақтың гидро-экспедициясы Кыз-Кеткен суурдан урупкен. Олар гидроузели чогуу аягы ортта тургузар болза таарымчалыг болур деп чөвүни тывар төлөзде кемин агышкынын шийчелээри-биле оң ханы дүвүн шийчелеп кириңген. Гидро-лоттар боттарының эргезинге эң болбаазын чаа аппаратураны алгачыр».

Чер өрүмнөң үттэриниң улуг мастери Леонид Осипов ол хүн үш норманы күсөткөн. Чер үттэчилеринден 22 киши март айның планын хуусаа бетинде күсөткөн.

Тудуунуң эргелээр чери ол хүн чуртун аягы-бүрү чүктөринден каналды тудуп тургузарына киркирин күзөөн эки турачыларын 290 чагааларын алган. Ол чагааларын ажилчылар болгаш колхозчулар, инженерлер болгаш техниктер бизээ.

Кызыл хоорайда күш-культура ажылының дугайында

Март 29-та күрүнө албан черлериниң профэвилелиниң обкомунуң президиумунуң калбазы хуралы болган. «Хоорайның коллективтеринде күш-культураның массалыг ажилдарының байдалы болгаш ону калбартыр дугайында» күрүнө албан черлериниң профэвилелиниң обкомунуң секретари эш Кудрин илеткел кылган.

Күш-культура болгаш спорт талазы-биле ажилдык байдалы Кызыл хоорайның профэвилел организаастааларында четпес болуп турар деп илеткелчи демдеглээн. Профэвилелдериниң район, чер-чер комитеттери болгаш спорттун эки тура нитилели «Искра» массалыг күш-культура ажылын багай удуртуп, организаастап турар. Чинээ, күрүнө албан черлериниң профэвилелиниң «Искра» спорт нитилелиниң 82 адамы коллективтеринде 5.600 жеңигүннер санатынын турган, хыналда чорутканындан илерээни болза, чүгө 20 нитилелдер бар болгаш ында 1500 жеңигүннер бар болуп санатынып турган. 1950 чылда болгаш чо чылдың бир дугаар кварталында бадыйлган план хей-хэй көргүзүлгө талазы-биле күсөткөн. Спорт секциялары ажилда-вайн турар, учет болгаш өчөт чок. Күш-культура коллективтериниң жеңигүннериниң болгаш активтериниң хуралы болбайн турар. Күш-ажылга болгаш оран камгалагына белең бол деп демдек чөвүлел алырының нормаларын дугаарына массалыг белеткелдерин четпес чорудуп, планын күсөдир турар.

Эш Кудрин илеткелчи дооспушаан, ам келер чайгы сезон-биле холбаштыр профэвилелдерин болгаш спорт организаастааларын мурнууда туруп турар сорулгаларын айтып.

Эш Кудриниң илеткелчин союнда санал-шүгүмчүлөдөр эгелээн.

Эш Филиппов (област килдизи) албан черлериниң бүгү профкомитеттериниң чанынга «Искра» нитилелиниң кудуку организаастааларын аягы-бүрү спорт секцияларын кылдыр тургузарының чугулазының дугайын чугаалаан. Күш-культурага ынакшыктыг кижилер дыка хей, секцияларга кичээлдер чорудар бажылар чок, бо талазы-биле күш-культураның кудуку коллективтеринге дузаламчы көргүзери чугула.

Эш Кудрин илеткелчи дооспушаан, ам келер чайгы сезон-биле холбаштыр профэвилелдерин болгаш спорт организаастааларын мурнууда туруп турар сорулгаларын айтып.

Эш Кудриниң илеткелчин союнда санал-шүгүмчүлөдөр эгелээн.

Эш Филиппов (област килдизи) албан черлериниң бүгү профкомитеттериниң чанынга «Искра» нитилелиниң кудуку организаастааларын аягы-бүрү спорт секцияларын кылдыр тургузарының чугулазының дугайын чугаалаан. Күш-культурага ынакшыктыг кижилер дыка хей, секцияларга кичээлдер чорудар бажылар чок, бо талазы-биле күш-культураның кудуку коллективтеринге дузаламчы көргүзери чугула.

Улуг-Хем районун Ийи-Тал сумуунда Иданов аттыг колхоз (даргазы Назыты, партия эге организаастааның секретари Ием-Хуурак) чо чылдың часы тарылгазына белеткел ажилын багай организаастаан.

Бо чылдың часы тарылгазының планын колхозчуларын ниити хуралына бестин чугаалаашпаан. Колхоз даргазы турган Бодаган эртен күзүн тарааны деңизлетпейн көчал-биле хем чөптөш, 247 центнер үрезини уруп алган бис деп район организаастааларына медээлээн. Херек кырында хынап көөрге, чүгө 229 центнер болган.

Улуг-Хем районун Ийи-Тал сумуунда Иданов аттыг колхоз (даргазы Назыты, партия эге организаастааның секретари Ием-Хуурак) чо чылдың часы тарылгазына белеткел ажилын багай организаастаан.

Бо чылдың часы тарылгазының планын колхозчуларын ниити хуралына бестин чугаалаашпаан. Колхоз даргазы турган Бодаган эртен күзүн тарааны деңизлетпейн көчал-биле хем чөптөш, 247 центнер үрезини уруп алган бис деп район организаастааларына медээлээн. Херек кырында хынап көөрге, чүгө 229 центнер болган.

Бистиң областың үлетпүрүнүң өздүдөзү биле чергелештир, үндөзүн чондан үлетпүрүнүң каадыр ажилчыларын өзүп турар. Тургузукчу күш-ажыл болза, совет кижилерин сорук кирип турар. Шаанда Элегестин байларынга хөлекчеп чоран Ичка бо хүн тудуужуларын улуг коллективиниң жеңигүнү апарган. Ойвак, самдар өгте чурттап чораван Ичка бүдүрүлгө ажилдап киргеш, чырын, чыгы бажында чурттап олурар. Ол ам кадайы-биле кады бүдүрүлгө ажилдап олурар. Огу школада. Олар, нарын техниканы шийчээ-дил алыр хүн ырак эвес. Тудуужуларның коллективни хүн-бүрүде өзүп турар. Совет патриоттар заводка ажилдаары-биле хей-хей-биле кирип турарлар. Тудуг ажилында хей-хей шалыкчы-стаж-

Чайгы спорт сезонунга белеткел чорудар дугайын эш Суханов чугаалаашпаан, акаша-херектин шын эвес чарыгдар турар дугайын демдеглээн. Эртен чылын чүгө чадгыс футбол командасына чыл дургузунда күш-культурун болгаш спорттун бүгү хевирлерин хөгжүдеринге берген хөргөдүлгө чарыктын аңаа чарыгдан турган.

ВЛКСМ обкомунуң шеригзиле-күш культуру килдизиниң эргелекчизи эш Зябрев күрүнө албан черлериниң профэвилел обкомунуң удуртулазын шүгүмчүлөэн. Профэвилелиниң обкомунуң секретари эш Кудрин күш-культура болгаш спорт ажилын хөгжүдеринге чугула хайгаарал салбайн турган, эки тураның спорт нитилели «Искраны» хей удуртпайн турган, оң даргазы эш Грачевтүң өчөдүн каш удаа дыңдап, шийтпир үндүргөн болза-да, ол шийтпирлериниң күсөлдөзүн хынаан кандыг-даа ажил чок болган.

Кызылдың № 2 школазының күш-культура бажызы эш Бородиниң чугаагы утка-шынардыг болган, колхозтарга, районнар төлгеринге массалыг күш-культура ажилын калбартырының чугулазын, күш-культура сурганчыларын белеткээр сорулга-биле кыска хуусаалыг семинарларын организаастаарының чугулазын айтып. Күш-культураның болгаш спорттун область комитетиниң күш-культура залын военкомат-черинге берипкен турган.

Оон аңгыда Сафронов, Крутлов, Дьяков болгаш өскелер чөвө чугаалааннар.

Түңнелинде эштер Момбужай болгаш Воеводин боттарының чугааларына ажилчы чоннар ортузунга күш-культураның массалыг ажилын калбартырының херөөн четпестерин айтып, ол четпестерни чайладырының аргазын чугаалааннар.

Кызыл хоорайның албан черлеринге болгаш организаастааларына массалыг хемчеглер дугайында делгөргөй шийтпирни президиумнуң калбак хуралы үндүргөн.

А. ЕРМОЛАЕВ.

Тарылгага багай белеткенип турар

Улуг-Хем районун Ийи-Тал сумуунда Иданов аттыг колхоз (даргазы Назыты, партия эге организаастааның секретари Ием-Хуурак) чо чылдың часы тарылгазына белеткел ажилын багай организаастаан.

Бо чылдың часы тарылгазының планын колхозчуларын ниити хуралына бестин чугаалаашпаан. Колхоз даргазы турган Бодаган эртен күзүн тарааны деңизлетпейн көчал-биле хем чөптөш, 247 центнер үрезини уруп алган бис деп район организаастааларына медээлээн. Херек кырында хынап көөрге, чүгө 229 центнер болган.

Улуг-Хем районун Ийи-Тал сумуунда Иданов аттыг колхоз (даргазы Назыты, партия эге организаастааның секретари Ием-Хуурак) чо чылдың часы тарылгазына белеткел ажилын багай организаастаан.

Бо чылдың часы тарылгазының планын колхозчуларын ниити хуралына бестин чугаалаашпаан. Колхоз даргазы турган Бодаган эртен күзүн тарааны деңизлетпейн көчал-биле хем чөптөш, 247 центнер үрезини уруп алган бис деп район организаастааларына медээлээн. Херек кырында хынап көөрге, чүгө 229 центнер болган.

Бистиң областың үлетпүрүнүң өздүдөзү биле чергелештир, үндөзүн чондан үлетпүрүнүң каадыр ажилчыларын өзүп турар. Тургузукчу күш-ажыл болза, совет кижилерин сорук кирип турар. Шаанда Элегестин байларынга хөлекчеп чоран Ичка бо хүн тудуужуларын улуг коллективиниң жеңигүнү апарган. Ойвак, самдар өгте чурттап чораван Ичка бүдүрүлгө ажилдап киргеш, чырын, чыгы бажында чурттап олурар. Ол ам кадайы-биле кады бүдүрүлгө ажилдап олурар. Огу школада. Олар, нарын техниканы шийчээ-дил алыр хүн ырак эвес. Тудуужуларның коллективни хүн-бүрүде өзүп турар. Совет патриоттар заводка ажилдаары-биле хей-хей-биле кирип турарлар. Тудуг ажилында хей-хей шалыкчы-стаж-

Оон ынай 84 центнер сула, 30 центнер картофель үрезини колхозта шуут чок болуп турар. Үрезин арыглаашкынын багай организаастаан. Тараа шөлүгө 10 центнер хул, 3 тонна өдөк төгөр планын күсөткөн.

Септелгениң эки шынарлыг болурунче колхоз баштаар деген кичээниң салбаанындан колхозтун чарыктарын 16 андызынын, 13 илчилерни көчүт багай сөптөөн. Ол ышкаш атыңгы демир-херекселдери шуут септетимээн.

Оң ужурундан колхоз часы хову ажилдарына бергедээшкенин ужура-жып турар.

М. БУГАЛДАЙ.

«Гигант» тараа совхозу тарылгазын дооскап

РОСТОВ-НА-ДОНУ. «Гигант» деп тараа совхозу март 30-де күш-ажылчы улуг тилелерин чөвүлел алган. Ол совхоз дөрт ажил хүнүнде часы тарылганы дооскан.

Сц

ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИИ ИИИ ДУГААР СЕССИЯЗЫ

1950 чылда область бюджетедини күүселдезинин болгаш 1951 чылда бюджетди бадылаар дугайында

Областың саң нилдизиниң эргелекчизи депутат А. И. Каплуновтун илеткелинден

Санал шүгүмчүлөрдөр

ССРЭ-ниң улус ажил-агыйымың четкелтишиники болгаш совет улустун материал-культурулу деңгелиниң чыгыш чок өзүлдеги совет күрүениң бюджетинде тодаргай-биле көстүр турар. ССРЭ-ниң бюджетди болза, Совет Эвилелинде бактаан турар бүгү националдарның бүдүрүкчүлүгү күштерин болгаш культуразын бүгү талалары-биле сайырадырынга дузалаар кылдыр тургустунган.

Бистиң Тыва автономнуң областың бюджетиниң дугайында чугаалаар мурнунда бистиң областың культурулу болгаш экономнуң деңгелин хөдүрениче партиянык болгаш чазактың салык турар канчаар-даа аякка улуг сагыш салышыныны онзалап демдеглээри эргежок чугула.

Соелү беш чылдарда областа эге, чеди чыл болгаш ортумак 105 школалар ажыттыган. Ам школаларда 26.210 уруглар өөренип турар. 1951 чылда 37 школалары немец акадары төлөлдү.

Бистиң областа башкы училищени, көдөз ажил-агый техникумун болгаш фельдшер-акушерка школазын тургускан. Эмчилик албан черлериниң четкизи чыгыш чок өзүп турар болгаш чоннуң эмгелге хандырылгызы экинчи турар. 1950 чылда көдөз черлерге эмгелгени 160 албан черлери, оон иштинде 17 эмгелгер, 95 фельдшер-акушерка пунктулар бар болган.

Областа 82 библиотекалар, номчулга бажынары болгаш культураның район бажынары ажылдап турар, база 51 кино үндүрер черлер ажылдап турар, оон иштинден 45 кино үндүрер черлер көдөз черлерде ажылдап турар.

Көдөз ажил-агыйда үндөзүн өскөрткөргө болуп турар.

Областа көдөз ажил-агыйлыг чонун 62 хуузу катыштырып турар 111 көдөз ажил-агый артельдери болгаш МЧАЭ-лер санатын турар. Машина-трактор станцияларының четкизи чыл келген тудум-на улгайдып турар. 1950 чылда областа 11 МТЭС ажылдап турар.

Зооветеринариянык четкизи областа калбарканы-биле 1950 чылда зооветеринариянык 100 черлери ажылдап турган.

Областың улус ажил-агыйының болгаш культуразының өзүлдези-биле кады область бюджетди чыл бүрү-ле база өзүп турар.

ОБЛАСТЬ БЮДЖЕДИНИИ 1950 ЧЫЛДА КҮҮСЕЛДЕЗИНИИ ТҮННӨЛДӨРИ.

1950 чылда бюджеттин орулгалары. Ажылчы чоннарың депутаттарының область Советиниң 7 дугаар сессиязы 1950 чылда областың бюджетин орулга болгаш чарыгдал талазы-биле 122.641 муң рубль түңгө, азы 1949 чылдан 21 миллион рубль ажыг кылдыр бадылаан.

1950 чылдың область бюджетиниң орулгазын 124.240 рубль түңгө, азы 101,3 хуу күүсеткен.

Бюджеттин орулгалары ниитизи-биле чүгээр күүсеткен болза-даа, чамдык чүдүлдер талазы-биле орулгалар чедир кирбээн.

Саарылга үндүрүүн 94,1 хуу күүсеткен, оон ужурудан бюджетке 2.600 муң рубль чедир кирбээн. Саарылга үндүрүүнүң четпес күүсетингени колдуунда садыг четкизиниң четпес ажылы-биле тайбырлатылар. Хергел-дел кооперациянык системаның садыг организациялары бараан фирмуларын бүрүн алырын болгаш барааннары хергелчилерге дүрген чедирин хандырбайн турар.

Хергелдел кооперациянык системаның ашка-хөреңгениң болгаш өрткит материалдарың оорлук-самычгыдалы улам өзүп турар: 1951 чылдың январь 1-де 4.610 муң рубль четкен. Оон аңгыда 1950 чылда 2.597 муң рубльди нараанага үндүр бижээ, оон хараазы-биле бюджетке 600 муң ажим рубль чедир кирбээн.

Чин бараан хандырылгызының чериниң садыг баазазы (эргелекчизи эш Махагоров) барааннары ассортимент талазы-биле сөөртүп киркенин хандырбайн, четпес ажылдап турган.

Бюджеттин орулгаларының күүселдези чурт үлетпүрүнүң болгаш ажил-агый организацияларының ажилы-биле холбашкан. Чурт үлетпүрүнүң бүдүрүлгелери 1950 чылда бүдүрүлгө программанын 93,1 хуу күүсеткеннер.

Область үлетпүрүнүң 7 бүдүрүлгелериниң чүгө ийни бүдүрүлгө программанын күүсеткеннер (дааранылга комбинаты, алгы заводу). Бияш заводу планын 77,3 хуу, сапог дараар мастерская — 77,6 хуу, тууйбу заводу — 74,5 хуу, аш-чөм комбинаты — 86,5 хуу күүседип онза багай ажылдааннар.

Районнар үлетпүрү бүдүрүлгө программанын 110,1 хуу күүсеткен. Ынчалза-даа 7 райпркомбинаттардан бүдүрүлгө программанын Туранның болгаш Кызыл-Межадык райпркомбинаттары күүсетпээнер. Чурт үлетпүрүнүң бүдүрүлгө черлери бүдүрүлгө программанын ассортименти талазы-биле күүсетпээн.

Чурт үлетпүрүнүң ажилында улуг четпестер болза, областың чурт үлетпүрү килдизини (оон эргелекчизи эш Новиковтун) талазындан бүдүрүлгелериниң ажилдарын четпес удуртуп тура-рындан болур.

Оттулар чүдүлгү чурт үлетпүрү ниити продукция бүдүрер талазы-биле бодунуң планын 1950 чылда күүсетпээн. Хөмүр-даш казараның планын 78,9 хуу, ыяш дүжүрүп белеткээр планын чүгө 86 хуу, ыяш салдадыр планын 93,1 хуу күүсеткен.

Бүдүрүлгө планының күүсетинмээни одаланың область эргелеки механизацияны бүдүрүлгө негизиниң-биле болган ыяш белеткелгине холбашкан ажилдарга ажилчы күжүн, транспорт чүдүлгелерин киргизиштер талазы-биле облыкуссомуң шитпирин чамдык райкуссомнарың күүсетпээни-биле тайбырлатылар.

1950 чылда бүдүрүлгө программаны автотранспорт чүгө 72,8 хуу күүсеткен. Ынчангаш бюджет арыг-ажыктан шилчилгени 472 муң рубльди, барааның эвес операциялардан үндүрүгү 47,5 муң рубльди чедир албаан.

Кинофикация 1950 чылда бүдүрүлгө планын 102 хуу күүсеткен болза-даа, кино ажилында четпестер ам-даа хөй күрүениң эт-хөреңгизин оорлап самычтар, ыракы районнарже кичо чурктарны чогуур өйүндө чедирбес болгаш оон-даа өске четпестер бар.

1950 чылда бюджеттин чарыгдалары. 1950 чылда область бюджетиниң чарыгдалдары 112.788 муң рубль, азы 93 хуу күүсеткен. Бюджеттин чарыгдалдарының 75 хуузу социал-культуранык хемчеглеринге кирип турар.

Ынчалза-даа 1950 чылда улус ажил-агыйының болгаш культураның чамдык адырларына хөреңгини ажилыңары четпес болган, ынчангаш элөөн улуг түңгөр ажилатынмай артан.

Улус өөредигезине 1950 чылда 63.470 муң рубль чырыгдар тургаш херек кырында 57.221 муң рубльди, азы 90,1 хуузу чарыгдан.

Ашка-хөреңгени чедир ажиллавынны кол чылдагыны болза, интернаттарга аш-чөм чарылгазынга дөзөвлөөн ашкандан 4.578 муң рубльди өзөш чарыгдан болур. Интернаттарда уругларның чөмөнилгезин багай организациянык-биле «камналга» Улус-Хем районага 673 муң рубль, Чөөн-Хемчикке 556 муң рубль болгулаан болгаш ыңдыг чоруктар оон-даа өске районнарда бар.

Садыг организациялары интернаттары чөм продуктулар-биле чедир хандырбайн турганының хараазы-биле, азы улус өөредигезиниң органны күрүне хандырлыгында турар уругларның чөмөнилгезин организациялар талазы-биле ажилды багай организациянык хараазы-биле районнарга ыңдыг «камналгалар» болган.

Тес-Хем районага интернаттарда бар бараан материалдык үнелиглериниң, үчүдү чок, интернаттарга хамааржыр эт-хөреңгини ызы-бүрү кижилерге берип турар.

Тере-Хөл районнуң улус өөредилге килдизиниң эргелекчизи эш Вяткин интернаттарың болгаш школаларың ажил-агый чорудулгазын контролдаар хамаан чок, харын өөреникчилериниң чөмөнилгезинге хергелээр продуктуларын шайлагла тургузарынга болгаш ызы-бүрү кижилерин хандыраарынга чарыгдал турган.

Бүгү-ниити эге өөредилге областа четпес организациятынган, Кызыл хоорайда 50 уруглар, районнарда 2.090 уруглар өөренип турар. Планада көрдүнгенинделекс 9 эте школалар ажыгымаан, оон иштинде Барыын-Хемчик 4, Бин-Хем, Чөөн-Хемчик, Сүт-Хөл, Тожу, Бай-Тайга районнарыга бир-бир школалар ажыгымаан.

Чурттакчы чоннуң бижик билбес чорун узуткаар талазы-биле ажил районнарда багай организациятынган, Ол талазы-биле көрдүнген ашка хөреңгиниң чүгө 56 хуузу ажыгытынган.

Культур-чырыдышының албан черлериниң четкизи калбартан-даа болза, оларда ажил багай организациятынган. Бо талазы-биле төзөвлөөн хөреңгиниң чүгө 88 хуузу ажыгытынган.

1950 чылда кадык камгалалыга бюджет-биле көрдүнгөн хөреңгини 93 хуузу чарыгданган. Оон чылдагы медицина албан черлерин эмчилер-биле бүрүн хандырбаанындан болган.

Ажил-агыйыны эвес болгаш албан чериниң контролиниң четпези-биле областың кадык камгалал килдизиниң системаның талазы-биле күрүнеге 300 муң рубль түңгү көгарал болган.

Коммуналдык бүдүрүлгелериниң болгаш хоорайлар баа районнар төп-

терин экинжидер талазы-биле капитал салышкыны 1950 чылда багай шиңгээткен. Ол хөреңгилериниң хөй кезин өскээр чарыгдан.

Хөй ашка-хөреңгини Кызыл-хоорайны чагайжыдарыңа чарыгдан. Ынчалза-даа ажилың чүлү кончуг өзөш болган. Чаңгыс метр-даа оруктуң туду дозулбаан. Олурткан ыяштарын улуг кезин өлгүлөп калган.

Коммунал-чуртталга черлериниң четпес ажилы колдуунда-ла коммунал ажил-агыйың область килдизиниң эргелекчизи эш Гуштиниң талазындан ол черлерин багай удуртканындан хамааржыр турар. Областың коммунал ажил-агыйы Кызылдың электри четкизи чуртталгазын хандырбаан, оон ужурунда хоорайның чурттакчы чогуунуң хөй бажынары электри чырык чок турар; хоорай Советиниң чуртталга бажынарының хөй кезин ажылдап үнгөн, оларны септөвейн турар; Кызылда карачаңгыс чунар-бажың 1950 чылда 3 айлар дургузунда ажил-даваан, ам база-ла хөй үзүктелешиниң ажилдап турар.

Орук тудуунуң талазы-биле 1950 чылда план-биле көрдүнгөн ажилдарың чүгө 60,9 хуу күүсеткен. Орук тудуунга чоннуң киржилгезин Улус-Хем болгаш Чөөн-Хемчик районнар багай организациястаан.

Көдөз ажил-агыйга көрдүнгөн ашка-хөреңгилериниң 87,1 хуузуң ажылдаан. Бо талазынга, көрдүнгөн ашка-хөреңгилерин бүрүнү-биле шиңгээдип албааны колдуунда-ла көдөз ажил-агыйың тускай эртемчилерин бүрүн четпелел албаанындан, база көдөз ажил-агыйың албан черлериниң четкилерин бүрүн калбартаанындан болуп турар.

Кышкың ажил-агыйлары сууржун байдалга шилчилер суурла-биле колхозтарга болгаш колхозчуларга 1950 чылда 3.700 муң рубль түңгү узуң хуусалыг болгаш эгитинмес чээлилерин бээрин төзөвлөөн, оортан херек кырында 2.200 муң рубль ажыгытынган.

Колхозчуларның чуртталга бажынары тудууның планы күүсетинмээн. Чуртталга бажынарың тудуу-биле колхозчуларга тыпсыр чээлилерин Чөөн-Хемчик, Сүт-Хөл, Бай-Тайга болгаш Тожу районнарга кончуг четпес ажылдаан.

1950 чылда организациястан стандарт бажынары тудууның комбинаты кончуг багай ажылдап, 30 бажынары тудуу планындан чаңгыс-даа бажыг тутпаан. Берген хөреңгиниң чүгө 50 хуузуң ажылдаан.

Ол онза чугула ажилче областың ксчоз болгаш көдөз тудушкучуңуң эргелеки (начальники эш Смирнов) областың көдөз ажил-агый эргелеки (начальники эш Цеменов) болгаш райкуссомнар даргалары чогуур кичээниң салбааннар.

Көдөз чурттакчы чоннуң үндүрүг төлөвлөрлери 1951 чылда Тыва автономнуң областа кылган онза чингелдер-биле холбаштыр өзөжөп, бюджеттин чүгө 2,2 хуузу болуп турар.

1951 чылдың чарыгдалдарының хемчээли 1950 чылдан 9.049 муң рубль ийиле, азы 8 хуу өзүп турар. Ылангыч социал-культура хемчеглеринге кирер хөреңгилер улуу-биле өзүп турар.

1951 чылда областың районнарыңа 29.200 кижи хаара туткан 220 школалар ажылдаар, оон иштинден 21.400 кижи эге класстарга, 7.800 кижилер 5—10 класстарга өөренир.

Күрүнең долу хандырылгызыңа 7,5 муң ажим өөреникчилер турар; ол орулгага 34 миллион рубльди төзөвлөөн.

Чаа школалар тудушкучуңга бо-ноналаның ашка-хөреңгизинден аңгыда 3.650 муң рубльди кирер.

Медицианың албан черлериниң четкизи 13,6 хуу өөр болгаш 1951 чылда областа 187 эмгелге черлери ажылдаар. 1951 чылда областа 9 клубтар, 4 номчулга бажынары болгаш 5 көдөз библиотекаралар ажыгыттар. Чүгө библиотекараларың ном фондузун долдураарыңа 480 муң рубльди берип турар.

Оруткаар болгаш көвүрүлгелер тудушкучуңга улуг сагыш салып турар. Ол орулгага чарыгдалдар 1950 чылда 420 муң рубль улгаткан.

Көдөз ажил-агыйга үндүрер чарыгдалдар дыка өзүп турар. 1951 чылда 6.626 муң рубльди чарыгдар деп турар азы энир чылдазындан 25 хуу өзүп турар.

1951 чылда районнар бюджеттери 82.518 муң рубль болур, азы эрткен чылдазындан 23,4 хуу өзүп турар.

Ажил-агыйың болгаш культуру тургузушкучуңуң моон ыңай хөжүлдөз болгаш ажилчы чоннарың матери-алдыг болгаш культурулу деңгелин улам бедирин хандырар болгаш область бюджетин Тываның ажилчы чоннары чедириниң күүседип шыдаар деп идеге дин эш Каплунов илеткелдиниң төңчүзүңе чугаалаан.

Улус-Хем райкуссом Киров аттыг колхозна бюджеттен 10 муң рубль чедиргезин, сессиялар киржикчилериниң чөмөнилгезинге 7 муң рубль чарыгдан.

Күрүнең ашка-хөреңгизини шын болгаш камналгалыг чарыгдары дөзө демиселди саң болгаш банк органныр четпес чорудуп турар. Саң органнырның ажилының практикасында улуг четпес ажил болза, бюджеттиң организацияларың ажаландырылганы оларны херек кырында хергелгелин барым-даалавайн турары болур.

Саң болгаш банк органныр баазалар дан хергелкчилерге чедир бараан чорудууларың талазы-биле садыг организацияларың ажилын кошкак контролдап турарлар.

Областың Саң килдизи болгаш күрүне банкызының область конторазы төлөвлөрлериң бюджетке кирер болгаш касса планын күүседир талазы-биле ажилды четпес организациястаннар. Бюджеттин чуртталга бажынары талазы-биле демиселди кошкак чорутканнар. Орулгаларың немелде үндөзүнөриң илередирине кичээниң өзөш салып турганнар. Уставышчыларың илередир болгаш үндүрүг оонар талазы-биле саң органнырның ажилын областың саң килдизи багай контролдап турган.

1950 чылда бюджет күүселдезиниң түңгөлдери болза, чогуур аргаларны бистер ажиллап шыдаанынысты болгаш оон хараазы-биле бюджеттин орулга болгаш чарыгдал талазының чамдык чүдүлгелерин күүсетпээниң көргүзүп турар.

1951 ЧЫЛДА ОБЛАСТЬ БЮДЖЕДИ

Область бюджетин 1951 чылда улус ажил-агыйың хөжүдериң планынга таарыштыр тургускан болгаш областың экономиказының улам өзүлдези, ажилчы чоннарың чагай байдалын болгаш культуразын көдүренин хандыраарыңа чарыгтан.

Область бюджетиниң ниити хемчээлин орулга болгаш чарыгдал талалары-биле 121.832 муң рубль түңгө бадыладыры-биле кижилер турар.

Бюджеттин ниити хемчээлинден 15.107 муң рубльди улус ажил-агыйыңга болгаш 92.418 муң рубльди социал-культураның хемчеглеринге чарыгдар кылдыр зөрүп турар. Орулгаларың кол кирер дөзү болза, ажил-агыйың соци-алистик секторундан кирип турар хөреңгилер болур. Ол болза, бюджеттин орулгаларың 69 хуузуң эмелеп турар. Чурттакчы чоннуң үндүрүг төлөвлөрлери бюджеттин чүгө 11,2 хуузуң эмелеп турар.

Көдөз чурттакчы чоннуң үндүрүг төлөвлөрлери 1951 чылда Тыва автономнуң областа кылган онза чингелдер-биле холбаштыр өзөжөп, бюджеттин чүгө 2,2 хуузу болуп турар.

1951 чылдың чарыгдалдарының хемчээли 1950 чылдан 9.049 муң рубль ийиле, азы 8 хуу өзүп турар. Ылангыч социал-культура хемчеглеринге кирер хөреңгилер улуу-биле өзүп турар.

1951 чылда областың районнарыңа 29.200 кижи хаара туткан 220 школалар ажылдаар, оон иштинден 21.400 кижи эге класстарга, 7.800 кижилер 5—10 класстарга өөренир.

Күрүнең долу хандырылгызыңа 7,5 муң ажим өөреникчилер турар; ол орулгага 34 миллион рубльди төзөвлөөн.

Чаа школалар тудушкучуңга бо-ноналаның ашка-хөреңгизинден аңгыда 3.650 муң рубльди кирер.

Медицианың албан черлериниң четкизи 13,6 хуу өөр болгаш 1951 чылда областа 187 эмгелге черлери ажылдаар. 1951 чылда областа 9 клубтар, 4 номчулга бажынары болгаш 5 көдөз библиотекаралар ажыгыттар. Чүгө библиотекараларың ном фондузун долдураарыңа 480 муң рубльди берип турар.

Оруткаар болгаш көвүрүлгелер тудушкучуңга улуг сагыш салып турар. Ол орулгага чарыгдалдар 1950 чылда 420 муң рубль улгаткан.

Көдөз ажил-агыйга үндүрер чарыгдалдар дыка өзүп турар. 1951 чылда 6.626 муң рубльди чарыгдар деп турар азы энир чылдазындан 25 хуу өзүп турар.

1951 чылда районнар бюджеттери 82.518 муң рубль болур, азы эрткен чылдазындан 23,4 хуу өзүп турар.

Ажил-агыйың болгаш культуру тургузушкучуңуң моон ыңай хөжүлдөз болгаш ажилчы чоннарың матери-алдыг болгаш культурулу деңгелин улам бедирин хандырар болгаш область бюджетин Тываның ажилчы чоннары чедириниң күүседип шыдаар деп идеге дин эш Каплунов илеткелдиниң төңчүзүңе чугаалаан.

1950 чылда бюджеттин түңгөлдериң болгаш 1951 чылдың бюджетин бадылаар дугайында область Советиниң бюджет саң хөө талазы-биле комиссиязының даргазы депутат Арланмай эдеринчи илеткел кылган.

Эдеринчи илеткелдиң соонда санал шүгүмчүлөрдөр болган.

Депутат Чүлдүм бодунуң саналыңа чугаалааны болза:

Бистиң областың улус ажил-агыйың болгаш культуру тургузушкучуңуң сайырадыры-биле 1950 чылда чазактан дыка хөй түңгүгү ашка-хөреңгилерин берген. Ындыг болза-даа бистиң четпес ажилдаанымыс-биле хөй түңгүгү ашка-хөреңгилер ажилатынмай артан. Сүт-Хөл район бюджеттин, орулгалыг-даа, чарылгалыг-даа кезезин күүсетпээн.

Областың саң килдизи бюджетти тургузуп турар үеде районнуң онза байдалын, ылаңгыч көдөз ажил-агый үндүрүгү чымылдазын өөренип көрбөөн, хуу ажил-агыйларга үндүрүг оонавайн барганы-биле бюджетке 100,6 муң рубльди чедир бербээн бис.

Колхозтарга кыска болгаш узун хуусалыг чээлилерин тыпсырын дыка садып берип турарын, школалары болгаш эмгелге черлерин өй-шаанда ажаландырбайн турарын эш Чүлдүм демдеглээ. Райүлетпүр комбинаты тургузар дугайында, облыкуссомуң даргазының оракачызы эш Гусевке каш удаа айтыржып тургузарга тодаргай харын бербээни, облас килдизи райсаң килдистеринге практиктик дузалычларың көргүспейн турарын эш Чүлдүм шүгүмчүлөөн.

1950 чылда Каа-Хем район бюджеттин орулгалыг-даа, чарылгалыг-даа кезезин зүүсетпээни депутат Дежнев бодунуң чугаазыңа демдеглээ. Бюджеттин күүселдезиниң багай болуп турары болза, облыкуссом чурт үлетпүрү багай удуртуп турары-биле чурт үлетпүрү чыл планын күүсетпейн турарыңдан, облотребсоюзтук талазындан районнарже барааннары шын үлөп таарыштырбайн турарындан хамааржыр — деп эш Дежнев демдеглээ.

Депутат Комбу бодунуң саналыңа облас килдизиниң талазындан районнарың саң килдистерин билилгик каадырлар-биле хандырбайн турарын шүгүмчүлөөн.

Тере-Хөл районнуң саң килдизи 7—8 айларың дургузунда бюджет бухгалтери, үндүрүг бухгалтери болгаш испентор чок турган. Районнуң саң килдизин «быжыглар»-биле облас килдизин бухгалтер эртеми мырзаң билбес Дерягинни чоруткан, каш-ла хонгандан дооранна ону ажылдан дүжүренин негезен. Моон хараазы-биле саң-хөө чурум удаа-дараа урелип турар. Обласка облас килдизиниң чанынга саң ажилдакчыларының күрүзүн ажадыры эргежок чугула — деп эш Комбу санал киргезин.

Депутат Чымбаның чугаалааны: —Эрзин районнуң бюджетиниң орулгалыг кезээ 107,7 хуу, чарылгалыг кезээ 84 хуу күүсетинген. Бюджеттин чарылгалыг кезезини күүсетинмээниң чылдагыны болза, көдөз ажил-агыйың болгаш кадык камгалалының талазы-биле тускай эртемчилерни штат өзүлгээр долдураанындан болган. Облас килдизи районнарыңа бюджет күүселдезиниң талазы-биле хыналдалар кылбайн турар. Чинжээ, 1950 чылдың дургузунда бистиң районага чаңгыс-даа удаа хыналда кылбаан — деп демдеглөөн.

Депутат Доржулдай бодунуң саналыңа облас килдизиниң эргелекчизи эш Каплунов бодунуң саң ажилдакчыларының билин бедирер талазы-биле хемчеглерин албайн турарын чугаалаан.

Чөөн-Хемчик районнуң саң килдизиниң эргелекчизи эш Мишакотуң ажилын райкуссомга хөй удаа чугаалажып турза-даа, оон билин четпес болганындан, саң килдизиниң ажилы экинжидейн турар. Банки болгаш саң органнырның буруузу-биле колхозтар тудуунга 1949—50 чылдарда берген ашка-хөреңги чедир ажыгытынмаан. Чинжээ, чүгө Калинин аттыг колхоз безин 18 муң рубльди чедир албаан деп демдеглээ.

Областың коммунал ажил-агый килдизиниң эргелекчизи эш Гуштиниң бодунуң саналыңа чугаалааны болза:

—1949 чылда бодаарга элөөн хөй коммунал ажил-агый черлери 1950 чылда ажил-агый, саң-хөө талазы-биле багай эвес түңгөлдери көргүск

Улус демократиясынын чурттарында

ПОЛЬША

Прушковта механика заводдун коллективинин кыйгыры-биле Польшанын будурдуглеринге май мурнууну социалисттик чарыны калбарган. Ажылчы чоннарын байырлал мурнуну, социалисттик хүлээлгелерин дугайында мелээлер чер болганын кээп турар. «Заверче» дээр металлургия заводдуну коллективин Май Бирде пландан ажыр 600 тонна каңны, 100 тонна шойну, 100 тонна прокаты бээрин болгаш 412,700 алотыхты замнап алырын хүлээлгеге алган. Савенковицда № 31 техниктер херексел заводдуну коллективин 658 муң алотыхтын немелде продукциязын бээрин хүлээнген.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

Чехослован республиканын чазы болза, ажылчы чоннарын кадынын дугайында улуг сагыш-салышкыны чорудуп турар. 1945 чылда дыштанылга бажынарынга болгаш санаторияларга 4.400 ажылчы чоннар дыштанган. Бо чылдын Кривоношка, Патрага, Весицига болгаш өске-даа дыштанылга черлеринге 90 муң азыг ажылчы чоннар дыштанган. Бо чылгы частын болгаш чайнын дургузунда түрүнени кооператив организацияларынын профвеледдеринин пүткүлчары-биле санаторияларга база дыштанылга бажынарынга 200 муң азыг ажылчы чоннар дыштаныр.

Чехословакиянын национал хуралы 1951 чылдын күрүне бюджетин чыгыс үн-биле бадылаан. Бюджеттин орутталыг кезээ 166.520.133 муң крон (акша) болуп турар болгаш чарыгалды — 166.246.686 муң крон болган.

Тайбың тургузуушкунуна бо чылдын 77,2 миллиард крон чарыгалганар. Ажылчы чоннарын амыдырал деңгелин үзүктөл чокка өрүлөп турары, казан бюджетти национал хуралга чугаалажып турда тодаргай көзүлгөн. Чазак болза, үлөтүр хөгжүдери-биле холбаштыр улуг културлук херекелдеринин дугайында база улуг сагыш-салышкыны чорудуп турар.

БОЛГАРИЯ

Аныктарын бүгү-делегей неделязын демделгези-биле бүгү Болгарияда аныктарын хуралдары биле митингилери болганын.

Ковпривница коорайга болган улуг митингге чыылганнар болза, Тайбың-

нын Бүгү-делегей Чөвүлелинин шийтпирлерин изин-биле чүүлдү деп коргенер болгаш делегейин чаз дайынын кыпсыччыларынга удур тайбың дээш демиселди идепнейжидеринге боттарынын шийтпирлерин көргүскенер.

Аныктарын митингилеринин болгаш хуралдарынын киржикчилери боттарынын эң эки өңү, депшилгелиг боттарынын кезегинде гениилг баштычызы И. В. Сталинга байырлыг телеграммалар чорутканнар.

РУМИНИЯ

Сөөлгү үш чылдарда Румынияда спорт шимчээшкени бүгү улустун массалыг херээ болу берген. Бухарест паралазынын дыңнадыгарын өзүгээр алырга, 1948 чылда 612 муң кижи спорт чарыштарынга киришкен болза, 1950 чылда 1.680 муң кижи киришкен. Бо чылдын күш-културжуларын саны каш чүс муң кижи чедир улгаткан.

Веш чыл планын өзүгээр чуртта күш-култура болгаш спорт хөгжүдериинге 4,4 миллиард рубль чарыгалганар. Спорт тудугларынын саны барык, 10 наат улгаткан.

2.100 муң кежигүннерлиг кылдыр санатылып турар Румыниянын демократтыг херээженнеринин эвилели херээженнеринин политиктиг болгаш културлук деңгелин бедидеринин талазы-биле улуг ажылды чорудуп турар. Эвилелдин 12.960 көдөз болгаш 59.418 хоорай комитеттери чуртта тургустунган.

Румыниянын демократтыг херээженнеринин Эвилелчин удуруталазы биле 1950 чылда көдөз черлерге золхозтарда совет херээженнерин амыдыралынын дугайында лекциялар чорутунган. Ол лекциялары 1.060.527 азыг кижи дыңнаан.

АЛБАНИЯ

Албаниянын аныктары болза, апыктарын бүгү-делегей неделязын күш-ажылчы чаз-чаа тилелгелер-биле демделер турар. Чурттуң үлөтүр будурдугелеринге бедик шынарын бригадалары тургустунуп турар. Аныктарын ортузунда күш-ажылдын муң-муң мурнакчылары илереп турар. 16 муң анык ажылчылар шалпычларынын адын чедип алган, оларнын 4.200 чыгызы «Күш-ажылдын медалы-биле» база 240 кижи «Күш-ажыл ордени-биле» шаңнатканнар.

(СЭТА).

Дөрт күрүнелерин даштыкы херектер министрлеринин оралакчыларынын баштайгы чөвүлел хуралы

ПАРИЖ, (СЭТА-нын тускай корреспондентин). Даштыкы херектер министрлеринин Чөвүлелинин хуралына чугаалажыр айтыргыны чогадып кылдыры-биле чымдырган, дөрт күрүнелерин даштыкы херектер министрлеринин оралакчыларынын чөвүлел хуралы март 27-де бодунуң ажылын уламчылаан. Хуралды Великобританиянын төлөөлекчизи Дэвис даргаалаан.

Хуралга чүве чугаалаан Дэвис база ол ышкак АКШ-тын төлөөлекчизи Дженсеп олар тайбынды хандыгарынын эң не боттук болгаш ышкак айтырыгларын Министрлер Чөвүлелинин хуралына кирирени көрүп турар совет саналдарга база катан удурулганнар. Ынчангаш олар үш күрүнелеринин төлөөлеринин меге тайылбырларын СССР-нин төлөөлекчизи Громько бодунуң чугааларына үндөзип чок деп бүзүредип көргүскен турда-ла олар сүд дапкырап турган.

Министрлер Чөвүлелинге чугаалажыр айтырыгларын совет төлөөлелинде айтырыгларын мурнай доктаадып турар кылдыр бижитинген дээр дугайында боттук эвс болды Дэвис база катан дапкыраан. Дэвистин саналы-биле алырга, «мурнай шийтпирлээр» ындыг айтырыглар болза, Министрлер Чөвүлелинге көөрү-биле СССР-нин төлөөлеринин идип үндүрген Германиянын боо-чепселээр дүжүрер дугайында Потсдам дугуржулгазын дөрт күрүнелер күүседип турар дугайында чүүлдө база ол ышкак дөрт күрүнелеринин чепсектиг күштерин кызырарынын дугайында чүүлдө болуп турар дээр. Потсдам дугуржулгазын үрөп, Барыын Германияны катан боо-чепселээр политиканы чорудуп турарын барыын талакы үш күрүнелер болза, СССР-нин төлөөлеринин идип үндүрген айтырыгларын чугаалажырындан коргуп турар деп чүвени Дэвистин болгаш Дженсептин чугаалары база катан көргүскен. Бо үеняң бүгү делегей байдальнын нарыдаашкынын чылдагааны болур барыын талакы күрүнелеринин бо политиканы агартып дээр. Дэвис болгаш Дженсеп АКШ-тын, Великобритания-

нын болгаш Франциянын агрессивни политиканын чажырар дээр совет чепселээшкенин болгаш улус демократиязынын чепселээшкенин дугайында өжөн чөңгээлг тоожулар болуп турар англи-америк дипломаттарын ынакшаан аргазынче кирип турар. Дэвис болгаш Дженсеп үш күрүнелеринин чөвүлел хуралды чедипкини доозарын чедип алып күүседип деп иди арынын-биле бүзүрөткенер.

Ындыг болза-да, үш күрүнелеринин төлөөлери совет саналдарын хүлээп алырындан ойталавышаан, бот-боттары аразында билчир чорукка үндөзилетинген, дугуржулга чедип алырын оруунче чаңгыс-даа базым кылырын бодавайын турар деп чүвени оларнын чугаалары көргүскен. Чөвүлелге чугаалажыр айтыргыны дугуржуп алырын улам-на бергедерин оралдаштышаан, АКШ-тын төлөөлекчизи Дженсеп үш күрүнелеринин мурнууну чугаалажыр чүүлдө Венгрия, Румыния болгаш Болгария-биле тайбың керээлеринин күүселденин дугайында айтыргыны кирирени сүмелзэн. Бо дугайында Дженсептин чугаазы болза, улус демократиязынын чурттарынын талазы-биле барыын талакы күрүнелеринин саналоналынын мурнунда буступ дүшкөн хол-мегезин, Венгрияны, Румынияны болгаш Болгариянын «кижикчи эргелери» үрөп турарынга» буруудатышыаа, ол чазантар КНО-нуң Кол Ассамблеязынын сессиязынга айтырыг тургузуп турганын үш күрүнелеринин чазантарынын төлөөлери база катан өскүдүп үндүрер деп турары чигзиниг чок. Дженсеп төмөс-батпас чугаазында улус демократиязынын чурттарынын талазы-биле ол хол-мегени дапкыраан.

ССР-нин төлөөлекчизи Громько бодунуң чугаазынга Барыын талакы күрүнелерин Барыын Германияны катан боо-чепселээринин, ажыр чепселээринин болгаш чаз дайын белеткеленин политиканын чорудуп турарын агартып дээр СССР-нин болгаш улус демократиязынын чурттарынын чепселээшкенин өзүп турар дээр дугайында америк болгаш британ төлөөлекчилерин каржы хол-меге чөңгээлг оралдажышкынын сойгалтп илереткен.

Германияны катан боо-чепселгээринге удур Европанын ажылчынарынын конференциязы

Дөрт күрүнелерин даштыкы херектер министрлеринин оралакчыларынын баштайгы чөвүлел хуралына телеграмма

БЕРЛИН, (СЭТА). Германияны катан боо-чепселгээринге удур Европанын ажылчынарынын конференциязы дөрт күрүнелерин даштыкы херектер министрлеринин оралакчыларынын баштайгы чөвүлел хуралына моон аздаанда телеграмманы чоруткан: «1951 чылдын март 25-ке чедир Берлинге янзы-бүрүзүл-бодаддыг ажылчынарынын катыштырып турар, Германияны катан боо-чепселгээринге удур Европанын ажылчынарынын конференциязы болуп өрткен. Конференцияга Австралиядан, Бельгиядан, Болгариядан, Великобританиядан, Венгриядан, Германиянын демократтыг республиказындан, Голландиядан, Даниядан, Берлиндин демократтыг секторундан, Берлиндин барыын секторларын, Испаниядан, Италиядан, Польшадан, Румыниядан, ССР-ден, Триестиден, Германиянын федеральдыг республиказындан (Барыын Германия), Финляндиядан, Чехословакиядан соңгутурган 900 ажыг төлөөлөр олурушкан.

Конференция Европанын чурттарынын будурдугелеринден болгаш профэвилелдер организацияларындан 17 муң байырлыг чагаларын алган.

Европанын ажылчынарынын конференциязы Европанын бүгү чурттарынын ажылчы чоннарыннын тайбыңче быжык күзел-соруун илеретип, Барыын Германияны катан боо-чепселгээрин Ялта болгаш Потсдам дугуржулгаларын өзүгээр сокадырын негеп турар.

Германияны катан боо-чепселгээринге удур Европанын ажылчынарынын конференциязы Даштыкы херектер министрлеринин Чөвүлелинге чугаалажыр айтырыгына бир дугаар эвлекте Германияны катан боо-чепселгеп турар дугайында айтыргыны кирирени Совет Социалисттик Республикалар Эвилелинин, Американын Катышкан Штаттарынын, Катышкан хаан черинин болгаш Француз республиканын даштыкы херектер министрлеринин оралакчыларынын Парижде хуралына дилег кирип тур.

Барыын-герман төлөөлеринин меделгели

БЕРЛИН, март 26-да. Германияны катан боо-чепселгээринге удур Европанын ажылчынарынын конференциязынга Барыын Германиянын төлөөлеринин меделгелин дыңнаткан, ында чугаалап турары болза:

Европанын ажылчынарынын конференциязынга кирип турган Барыын Германиянын будурдугелеринин болгаш конструктор бюраларынын 400 төлөөлери, эр, херээженнер болгаш аныктар, социал-демократтар, коммунистер болгаш партия кежигүнү эвестер бистер конференциянын ажылчынын болгаш шийтпирлеринин дугайында меделгези быс болза:

Америк империалистер, немец монополистер, оларнын төлөөзи Аденауэр болза, доктор Шумахерин дөтөшкенин-биле катан боо-чепселгээр чорукту Барыын Германияга улам-на дүрген темптер-биле чорудуп турар. Делегейин чаз дайынын айылы улуг. Бистин улузу-устуң чуректиг ханызындан күзел турары тайбынга кыжындышкынын чорук болуп турарынга база-ла дыма сагыш-чован турар бис. Тайбындын камгалат апырынын ол улуг харысалгалдын Германияны катан боо-чепселгээринге удур Европанын ажылчынарынын конференциязынга бистер, немецтер, эң алганга аныкчынар ханызы-биле улам мишип тур бис.

Катан боо-чепселгээринге удур демиселди күштедирерин Европанын ажылчынары болза, бистен шуут идегел-биле манат турар Европанын ажылчынарынын демиселдинин үлегери болгаш дуржулгазы болза, бистер шупту-тус, социал-демократтар, коммунистер, «христиан-демократтыг эвилелдин» кежигүнери-даа болза, азы партия кежигүнери эвестер катан боо-чепселгээринге удур демиселди кады болгаш улам шийтпирлиг чорудар ужурулг бис деп чүвеге бистин бүзүрелисти быжыглаан. Мою меделер билги биске, Барыын Германиянын төлөөлеринге болгаш бистин ада-чуртувустуң бүгү ажылчынарынга улуг хүлээлени салып турар. Бо улуг хүлээлени күүседилгелер. Катан боо-чепселгээринге удур демиселди кандыг үзел бодалдын хамаан чокка будурдугелерге болгаш профвеледерге катыжып алгаш организациялар чорудаалылар. Ооң-биле холбаштыр Барыын Германиянын эр, херээжен ажылчынарынга, албан хаакчытарынга, техниктеринге болгаш инженерлеринге

улаадып кыйгырарымыс болза:

Германияны катан боо-чепселгээринге удур улустуң саналын айтырар чорукту эрттирер негепер, оңу организациялар!

Катан боо-чепселгээринге удур улустуң саналын алырын чорударынын талазы-биле комитеттерини силерин аныкдап турар черлеринге тургузунар!

Чепсөө дүшөөн чаңгыс өлгит Германия-биле тайбың керээзин бо чытыл-на чарарын негепер!

Герман Эйзенхауэр болгаш дайындын бүгү америк кысыкчылары Германиядан ырап чорунар!

Оларнын немец дузалакчылары чок болзун!

Дайын белеткеленин болгаш ажылчынарынын күштү-биле дарлаарынын чазга, Аденауэрин чазга чок болзун! Катан боо-чепселгээр чорукка болгаш ооң уруктарынга удур демиселдер! Катан боо-чепселгээринин ашкандыр сорукталыг өртөстөр өздүдүзине болгаш үндүрүлгелерин улагытарынга удур чаңгыс аай чорудулганы үлөтүрүң хамык адырларынга улам калбартыңар, өртөк улактан чорукка немелдээр, өлзөн бедик анык телевизор болгаш будурдугелерге бадылар эрге дээр демиселди улам калбартыңар!

Дайыннын немец болгаш даштыкы кысыкчыларын сойгалтп илередир, Барыын Германияга дайынга азык болгаш чажык белеткелди илередир, боо-чепсел будурду үндүрерин болгаш шериг материалдары сөөртүп чорукту болдурбаңар!

Хөмүр-дашты болгаш каңны күш-биле даштыкыже үндүр сөөртүп турарын чорудаарын негепер!

Май 1-ини Германияны катан боо-чепселгээринге удур, Европанын ажылчынарынын конференциязынын шийтпирлерин боттандырыр дээр демиселдиң хүнү болдурбаңар!

Германияны катан боо-чепселгээринге удур ажылчынарынын национал комитетин дескиндир сыры катыжыңар, сыры катыжып алгаш демиселди чорудуңар! Катан боо-чепселгээринге болгаш дайынга удур ажылчынарынын чаңгыс эвин организациялар!

Германияны катан боо-чепселгээринге удур демиселге Европанын ажылчынарынын дем катыжышкынын делгезин! Тайбындын катышкан болгаш тилелгели демисели делгезин! (СЭТА).

Францияда ажыл сокадышкынынын шимчээшкенин

ПАРИЖ, «Юманите» солунуң меделеп турары-биле алырга, ам бо үеде Францияда 400 муң демир-орукчулар ажыл сокадышкыны кылып турар. Оон аңгыда Нор болгаш Па-де-Кале департаменттеринде чеди шахталарнын дажылары болгаш Авионин, Ним, Роанн, Нант, Ажен, Периге, Тулон, Памп, Валанс, Тур коорайларын газ болгаш электри четкилеринде ажылдап турар чурткакы чоннар, Лион болгаш Бургуан коорайларда пест-таавы будурдугелеринин ажылчынары, Ла-Рошель коорайнын тургузучулары, Парижтин өлзөк хөй будурдугелеринин ажылчынар болгаш Тур коорайнын металлчылары март 23-те анык сокадышкынын чарлааннар.

Ажыл сокадышкынынын шимчээшкенин күштүг өздүдөз ажыл телесиярин дугайында айтыргыны катеп көөрүнче француз чазанты албадан. Чазак чери март 23-те ажыл төлөвирин 11,5 хууга өстүрер деп шийтпиртөөн. Ынчаарга Париж коорайнын районунда ажылчынарынын шакта ажылдап алып төлөвирин 78—87 франк кылдыр доктааткан болгаш монуларда ажылдап турар кудуку төлөвирлиг ажылчынарынын шакта ажылдап алып төлөвирин

64—74 франк кылдыр көрүп доктааткан. Моон алгаш көөрге, монуларда болгаш Париж коорайда чурттап, ажылдап турар дөмей-ле категориялыг ажылчынарынын анык төлөвирин алгаш көрүп турар.

Чазак албан хаакчытарын негелдезин хандырар айтыргынын талазы-биле кандыг-даа шийтпир хүлээп албаан. Парижтин коорай транспортуң, газ заводтарынын ажылчынарынын, элестри болгаш демир-орук ажылчынарынын негелделерин хандырар бербөөн.

Бүгү-ниги күш-ажыл конфедерациязынын дыңнадында чугаалап турары болза: чуртта амыдыралдын өртөө эртен чылдын төнүзүнде турганы-биле деңгээрге 15 хуу ажыг өзүп турда, чазак ажыл төлөвирин чүг-ле 11,5 хуу өстүрери-биле кызыгарлавын чазарын бодат турар тур.

Чазактын ол шийтпиринге холбаштыр «Юманите» солунуң бижип турары болза, ажыл сокадышкынынын калбак шимчээшкени ажыл төлөвирин эде көөрүнче чазакты албадан. Ол дээрге, боттарынын негелдезин хандырар алып дээр ажылчы чоннарын демиселин баштайгы эге базымнары тур. (СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Улустуң армиязынын Кол командьаланын дыңнады ПХЕНЬЯН. Кореянын улус-демократтыг республиказынын Улустуң армиязынын Кол командьаланын март 29-та меделээни болза, бүгү фронтларга Улустуң армиязынын көзөктөри кыдат эки-турачы отрядтар-биле кады кадыг-дошкун тулчуушкуннар чорударын үргүлчүлөөнер. Барыын фронтуда Сеулдун соңгу талазында районда кадыг-шыктыг тулчуушкуннар үргүлчүлөп турар. Улустуң армиязынын көзөктөри дайыннын дриг күжүнге болгаш техниканынга аар чидиргелери таварыштырып турар. (СЭТА).

Америк солдаттар Кореяга дайылдажырын күзөвейн турар

НЬЮ-ЙОРК. Сан Диегодан (Калифорния) Ассошиэтед Пресс агентиленин корреспондентинин дамыдып турары болза, шериг ламазы Споррер ол черин сөткүүлүгө чүүл бижеэн, ында чугаалап турары болза, Кореяга дайылдажып турар 7 дугаар чадаг шериг дивизиязынын 31 полкызында аяк-кадык 400 америк солдаттар оларны Кореяда үндүрүп чорударын чедип алып дээр боттарын балыгыларга-нар кылдыр билдирди турганнар. (СЭТА).

Үш дугаар грек батальонну Кореяга чоруткан

СОФИЯ. Болгариянын телеграф агентиленин дамыдып турары болза: Март 27-де Грециянын чазга Кореяга сан талазы-биле алырга грек солдаттарынын болгаш офицерлеринин үш дугаар батальонун чорутканын «Свободная Греция» деп радиостанциязы дыңнаткан. Бо батальон Кореяга чылап чыгырган грек монархо-фашистиг иди батальонуну долдулар. (СЭТА).

Америк чажыт полиция Бразилияда туразында аажылап турар

МОНТЕВИДЕО. «Импrensa популяр» деп бразил солунуң дыңнады-биле алырга, истеп-хынаарынын федеральдыг бюрору (америк чажыт полиция) Бразилиянын полициязынын ажил-чорудулганы бодунуң хыналдазынга алган болгаш депшилгелиг кижилерин болгаш чуртта тайбың талакчыларынын шимчээшкенин кирилчилерин истеп-хынаар чорукту күштелдирип турар.

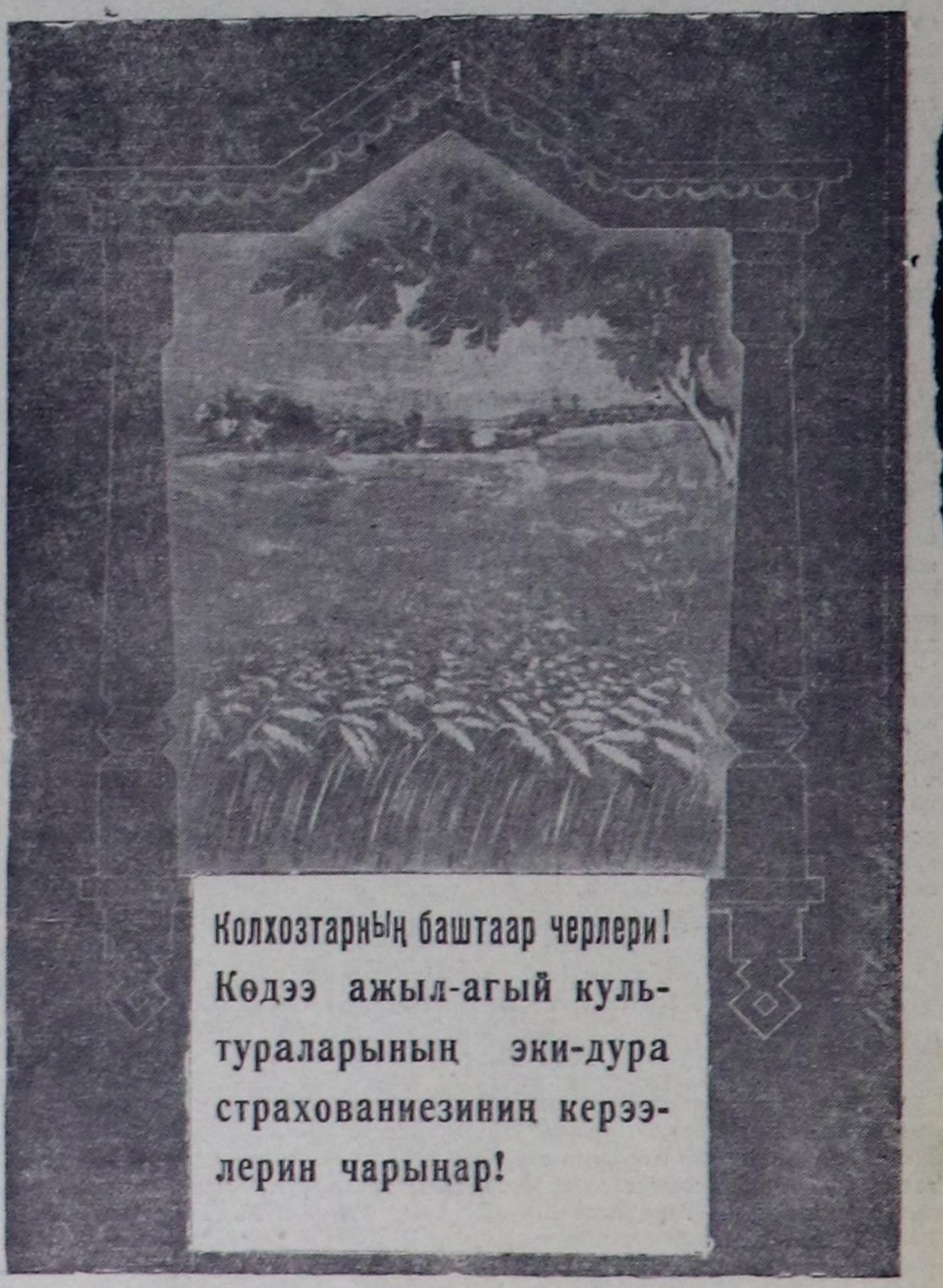
Истеп хынаарынын федеральдыг бюрору Бразилияга даштыкы хамаатылары (бодунуң хамаатылары) намагаалар эргени эдилеп турар. Бразилия хамаатылары бүгү чуртка шыңгызы-биле истеп-хынаар чорукту доктааткан. Рио-де-Жанейронун политиктиг полициязынын баштыкыга чокка чедирле американы Ральф Ларсон туруп турган. «Импrensa популяр» солун илереткенин соонда эрге-чагыра черлери оңу солугуру ужурулг болган. Сан-Пауло коорайнын полициязынын баштыгында американы Джон Хюбер туруп турар. Бразилияда истеп-хынаарынын федеральдыг бюрору «политикадан бедик» болуп турар деп солун айтып турар.

Ам истеп-хынаарынын федеральдыг бюрору тайбың талакчыларынын бүгү бразил патриоттарынга тускай «херектерин» бүртүкөп кылырынын талазы-биле ажил чорудуп турарын солун уламчылап турар. Португал дылга Вашингтонга чазак типографиязынга парлатынган, истеп-хынаарынын федеральдыг бюрорунуң бурткелдеринин фото-хоолгазын солун парлап үндүрүп турар, ол бурткелдерин бразилия полициязы болгаш коорай чажыргаларынын кара бажынарынын эрге-чагыра черлери бурткөп кылдыр ужурулг. Ол бурткелдин бир хуузын Вашингтонга, ыначарга бирээзин — Рио-де-Жанейрода америк элчин черинче чорудар. Американычлар бо бурткелдерин амыктылаан, «хөңдү чок бразилчилерни» тудуп чорутпаар дугайында дужаалды кадыг-даа үеде берип болур. (СЭТА).

Демократтыг парлалгалары Японияда истеп сүрүп турары

ШАНХАЙ. Осакада радио дамыдылганынын топ станциязынын дыңнады-биле алырга Кинми районунга Япониянын юридик кол эргеленин чанында истеп-хынаарынын тускай бюрорунун агентилери Япониянын коммунисттик партиязынын куду организацияларынын 59 солуннарынын редакцияларыне халдаашкын кылган. Солуннары парлап үндүрерин чорутпаал дугайында бижиктерин тывыскан. Ишти-биле 67 солуннары хагган. (СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

Колхозтарнын баштаар черлери! Көдээ ажыл-агый культуруларынын эки-дура страхованиезинин керээлерин чарыңар!

ГОССТРАХТЫН ИНСПЕКЦИЯЗЫНГА БАРЫҢАР!

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Шетинин кудумчузу, бажың, 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харысалгалыг редакторун 3—62; харысалгалыг редакторун оралакчынын, партия амыдыралынын, культура, литература болгаш уран-ыңуу килдистерин 3—88; харысалгалыг секретарынын, пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлөтүр болгаш транспорт, чагаа килдистерин 3—68; ишти информация, бухгалтериянын 3—65.